

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 710

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

datum: 5 mei 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Beschermingsmaatregelen hamsterpopulatie - Stand van zaken

De hamster is een paraplusoort. Wat goed is voor de hamster, is goed voor veel soorten. Hamstervriendelijke akkers zijn een oase voor andere bedreigde soorten. De ambitie om de soort te beschermen, is te beperkt: we raken in dat ene leefgebied voor de hamster met de grootste moeite aan 100 hectare hamstervriendelijke habitat op private akkers. In en rond het Duitse stadje Pulheim heeft een doorgedreven hamsterherstelplan een vliegende start gemaakt, terwijl de populaties net over de grens in Nederland lichtjes herstellen.

De minimalistische opvatting van maatregelen opgenomen in het soortenbeschermingsprogramma (SBP) tot nu toe is te vrijblijvend. Vlaanderen focust alleen maar op vrijwillige beheerovereenkomsten met landbouwers in een situatie waarin een soort op het punt staat uit te sterven. En dat werkt duidelijk niet. Ook de Europese Commissie wees daarop.

De wilde hamster is opgenomen in bijlage II van de Conventie van Bern als streng beschermde diersoort en opgenomen in bijlage 4a van de Habitatrichtlijn als een soort van communautair belang. Vlaanderen is verplicht om deze soort en zijn biotoop te beschermen. Als Vlaanderen de blamage van Europese miljoenenboetes wil ontlopen, rest er maar één optie: alles op alles zetten, ondubbelzinnig voor de hamster kiezen en daaraan een strikt pakket van maatregelen koppelen.

De minister was er zich toen van bewust dat bijkomende acties nodig waren. Zo zou zij navraag doen bij naburige landen waar het wel goed gaat met de hamsterpopulatie om te kijken welke praktijken we kunnen overnemen in Vlaanderen. Zij had haar administratie de opdracht gegeven om op basis van de nieuwe inzichten een betere aanpak uit te werken. Zij ging daarin ook breder dan de hamster alleen, maar zag het belang in van het verbeteren van de landschapskwaliteit, ook voor andere soorten.

We hoorden dat de minister op korte termijn ook actie wou ondernemen om te voorkomen dat de resterende hamsterpopulatie uitsterft. Een pakket aan noodmaatregelen zou worden uitgewerkt door de administratie, in samenwerking met organisaties en lokale overheden en landbouwers.

1. Na ongeveer zes maanden en nu de lente begonnen is, hoe ver staat de minister met de update van het soortenbeschermingsplan? Wanneer mogen we die verwachten? Zal de minister bijkomende maatregelen nemen naast de vrijwillige beheerovereenkomsten die succes garanderen? Welke? Wanneer mogen we deze maatregelen verwachten?

2. Wat zijn de bevindingen uit andere landen die de minister heeft opgevraagd? Welke bevindingen hebben we geselecteerd om in Vlaanderen toe te passen?
3. Wat is het pakket noodmaatregelen die de minister op korte termijn heeft genomen om te voorkomen dat de resterende hamsterpopulatie uitsterft?

ANTWOORD

op vraag nr. 710 van 5 mei 2023

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

1. De laatste stuurgroepvergadering rond het nieuwe beschermingsplan voor de Europese wilde hamster heeft midden maart plaats gevonden. Voortvloeiend uit de besprekingen tijdens deze vergaderingen en de bezwaren geuit door andere stakeholders heeft mijn administratie gezocht naar een situatie die gunstig was zowel voor de instandhouding van de hamster als voor het behouden van het maatschappelijk draagvlak in het gebied. In de loop van april zijn deze opmerkingen verwerkt en momenteel stelt mijn administratie een finale versie van het beschermingsplan op.

Deze versie zal nog eenmaal aan de leden van de stuurgroep bezorgd worden om finale opmerkingen te verkrijgen. Mijn administratie stelt alles in het werk om zo snel mogelijk deze dialoog te voeren. De afwerking van het plan verwacht ik in de loop van de zomer van 2023.

Hoe dan ook zal mijn administratie al werk maken van de acties die nodig zijn om de soort verder te beschermen. Mijn administratie zet nu dan ook volop in op het creëren van het kader, zodat de goedkeuring en implementatie van het plan zo vlot mogelijk kan verlopen.

Zoals ik reeds bij eerdere vragen over dit onderwerp heb aangehaald, heb ik aan mijn administratie de opdracht gegeven om een ambitieuzere aanpak uit te werken met een maatregelenpakket dat optimale kansen biedt voor de bescherming en het duurzaam behoud van de soort.

2. Mijn administratie heeft al geruime tijd regelmatig contact met de Nederlandse collega's. Hun ervaringen zijn ook de voorbije jaren al aangewend om in Vlaanderen kleinschalige aanpassingen aan de maatregelen door te voeren. Tijdens de laatste internationale hamstervergadering die plaats heeft gevonden in Brussel werden er ook zeer waardevolle informatie en inzichten gedeeld. De beschikbare gegevens over het minimum aantal dieren voor een duurzame populatie en vooral het aantal hectaren dat daaraan gekoppeld moet worden, vloeit voort uit empirisch onderzoek in voornamelijk Nederland en Frankrijk.

In Nederland werd berekend dat er op minimaal 357 ha hamstergeschikt beheer moet gevoerd worden om een populatie van 500 individuen in stand te houden. Er wordt echter een groter aantal ha tot doel gesteld. Uiteindelijk wil men in Nederland evolueren tot 500 ha hamstergeschikt beheer voor elk van de 3 beoogde populaties. Dat wil zeggen dat in totaal 1.500 ha hamstergeschikt beheer moet gerealiseerd worden in 3 ruimere gebieden met een totaaloppervlakte van ongeveer 6.000 ha. De aanbevelingen die voortvloeien uit hun 'Hamster op eigen benen'-project naar teelten en teeltwijzen werden door mijn administratie besproken met de Nederlandse experts. In de 3 Nederlandse populaties worden nog steeds hamsters bijgeplaatst.

In Frankrijk worden de doelstellingen voor de hamster geformuleerd in het Plan National d'Action pour le hamster (PNA 2019-2028). De doelstellingen in de Elzas liggen in lijn met de Nederlandse doelstellingen. Men wil namelijk 600 ha hamstergeschikt beheer realiseren per populatie. Dat wil zeggen dat in totaal 1.800 ha hamstergeschikt beheer moet gerealiseerd worden op een totaaloppervlakte van ongeveer 9.000 ha en

in 3 verschillende gebieden. Ook in Frankrijk werd een aantal geschikte teelten en teeltwijzen geformuleerd die zouden moeten toegepast worden in elk van de 3 gebieden. In elk van de Franse populaties worden hamsters bijgeplaatst.

Op dit moment beschikken we niet over gelijkaardige doelstellingen naar oppervlakte in Duitsland. In een van de gebieden van het hamsterproject (Pulheim-Rommerskirchen) werden 2 uitzetpercelen van 10 ha gecreëerd waarrond momenteel 750 ha hamstergeschikte beheer wordt gevoerd. De uitzetpercelen zijn zo ingericht dat op elk moment van het hamsterseizoen er voldoende dekking is voor de hamster. Hier wordt met een strokenteelt gewerkt.

3. Om op kortere termijn al een grotere oppervlakte geschikt leefgebied te creëren, heeft mijn administratie twee innovatieve beheersovereenkomsten (IBO) opgesteld: IBO 'overstaand regulier graan' en IBO 'uitzetperceel in stroken'. De eerste behelst het opkopen van reguliere percelen graanteelten. De IBO uitzetperceel is gebaseerd op de ervaringen opgedaan tijdens het succesvolle Duitse hamsterproject in Pulheim.

De lokale landbouwers worden door mijn diensten momenteel benaderd om in te stappen in deze IBO's.

Daarnaast heb ik mijn administraties VLM en ANB gevraagd van start te gaan met de opstart van de grondenbank in het gebied en, waar de opportuniteiten zich voordoen, ook reeds percelen aan te kopen. Daarbij heb ik ook de vraag gesteld om niet alleen in het huidige, maar ook historisch leefgebied opportuniteiten te identificeren. De opstart van een tweede leefgebied is opgenomen in het nieuwe plan maar ik wil geen verdere tijd verliezen en vind het dan ook belangrijk dat hiervoor reeds stappen worden gezet.

Tenslotte werden de voorbije weken 50 hamsters uit de kweek in Duitsland uitgezet in Widooie.

Mijn administraties bereiden nu het volgend seizoen voor en bekijken waar welke maatregelen zullen moeten genomen worden en welke stakeholders hiervoor bevroegd en geïnformeerd zullen moeten worden. Omwille van de urgentie en complexiteit heb ik aan mijn kabinet en administraties gevraagd regelmatig overleg met de stakeholders te organiseren.